

רש"י

מסורת הש"ס

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

ר"ן

כב.

עין משפט
נר מצוה

א ב טו ט"ז י"ד סי
רמב"ם סעי' י:
ה ג מ"ח פ"ג מהל'
נדרים הל' כה סמו
לפון רמב"ם טו ט"ז שם
סימן ר"ב סעי' ג:
ה ד מ"ח פ"ג מהל'
נדרים הל' כה סמו
שם סי' רמב"ם סעי' י:
ו טו ט"ז שם סמו רג
סעי' א:

פירוש הרא"ש

מילי דקריבן. אלמנא
שאלה אמה נה נדרים
מבערים שאלה להנחה
ולעזבה: דפתחין פנקס
וממשמשין בעובדן. מן
השמים פתחין פנקס
משמין ומתקדקין בהם
בשילוי שהוא משיע לנדר
א"י שהוא מחויב את עצמו
לדקדק ונצטו שיוכל לקיים
את מצוה ולא יכשל בו ענין
ענין תפלה ולכן מתקדקין
במעשים: ולא פתחין
בהרה. דלפניו אם אינו
מתקדק אמר שהוא
מתקדק דלא ח"ק לומר
שאינו מתקדק אע"פ
שפתחין בזה: כל הבוטא:
כמו נצטו בשמים: אלא
שלשון חכמים מרפא.
שמתקדקין לו הנדר: הנודר
באלו בנה במה. נשעת
אסור הנצטו: והמקריב.
הוא נגזר בעצמו: ברישא
פתחין. ליתבא עבירה כולי
האי כל זמן שלא הקריב:
נדר חדל לנדר. אע"פ
הוא דנקרא רשע נודר
א"י: כל מיני גיהנם
שולשין בו. קשה לגופו
כאלו היה נדון בכל מיני
פורענות וגינות א"י
מתוך כעסו נה לנדר עבירה
ושלשית עליו גיהנם:
שנבטלה הענינים: שהוא
מחייב בחלו ומנפח ממנו
לחורפות: תרי בני
החיות: יהודים היו: ופרע
ליה בית השחיטה.
מחמת מורא החוק דיו
וגם כדי שיהיה לנמו: את
נפשך הצילת. שאלמנא
אמתת כן היה הורגן
נבעטו: קא תמה ר'
יוחנן. הילך חתומי דבא"י
היה לו לב רגו לשמות
נדרו:

דפתחין פנקס וממשמשין בעובדן. שמתוך שהוא נודר נראה
שהוא מחויב עצמו כחסידי שלא יכשל בנדרו ומתוך כך מן
השמים פותחים פנקס וזכותיו וממשמשין במעשים: **אמר רבי אבהו**
מאי קרא. כלומר דהכי הוא כדלמך ליה רבי ינאי: **ואחר נדרים**
לנדר. אחר שנדר אלס מתקדקין מעשים:

ולא פתחין בנדרין אחרנייתא דאמר
רבה בר רב הונא. אין פותחין בזאת
האחרת שאמר רבה בר רב הונא לפי
שמתוך שאומר לו שחטא כל כך שאלו
לדקדק נכבד יש לחוש שאומר שמתקדק
אע"פ שאין מתקדק: **הנודר כאלו**
בנה במה. נשעת אסור הנצטו.
ונראה בעיני דלהכי מדמינן ליה לבונה
במה משום דסליק אדעתיה נודר
דמלוה קא עבד דרמנא אסריה
במילי דאסורא ואיהו נמי אסר
אנפשיה וקאמר דטעי דלדבריה לבונה
במה דמי דנהי דרמנא אסריה
לאקדושי קרבנות פנים אסריה דלא
לוסיף עלה לבנות במה ולהקריב בחון
ה"נ נהי דרמנא אסר עליה דברים
האסורים כי מוסיף איהו אמאי דאסר
רמנא פשע כענין שאמר זירושלמי
בפרק פומתיס' לא דייך בנה שאסרי
אמר לא פתחין רב כהנא מתני לה להא
שמעתא בהדין לישנא רב טביומי מתני הכי
בסיפא לא פתחין ברישא אביי אמר פתחין
רבא אמר לא פתחין י' והלכתא לא פתחין
לא ברישא ולא בסיפא ואלא פתחין ^(א)
בהא נמי דשמואל דאמר שמואל ^(א) ואף על פי
שמקיימו נקרא רשע אמר רבי ^(א) אבהו מאי
קרא ^(א) וכי תחדל לנדר לא יהיה כך חטא
ויליף חדלה חדלה כתיב הכא כי תחדל
לנדר וכתיב התם ^(א) שם רשעים חדלו רוגו
אמר רב יוסף אף אנן נמי תנינא ^(א) כנדר
בשרים לא אמר כלום כנדר רשעים נדר
בגזיר ובקרבן ובשבועה אמר רבי שמואל בר
נחמני אמר רבי ^(א) וינתן כל הכועס כל מיני
גיהנם שולשין בו שנאמר ^(א) והסר כעס מלבך
והעבר רעה מבשרך ^(א) ואין רעה אלא גיהנם
נדרים רשעים נדר נגזר נדר נשע מקרי:
כל אדם הכועס כל מיני גיהנם שולשין
בו. לפי שהכעס מביא לכפור בעיקר
כדלמרינן בפרק רבי אליעזר דלורג
(שם קא): דמשכר כליו נחמתו יהיה
בעינין כעוד עובד כוכבים: **ופרע**
ליה בים השחיטה. שימות מהר:

אילו לא חמאת בה אימה. אילו לא שאלה בה אימה: **מילין דעובדיה.**
דברים שיפין להניחן כלומר דבר זימה: **כדי לא אדרס.** כהנא לא
היתה מדירתה ומלעזין עליה מי היית מדירה. הכא ליכא למשמע אי
פומחין אי לא: **שמקדקין מעשיך.** כנ"ד של מעלה נצטו שגדור:

מאי קראה. שמפני נדרים חוקרין
מעשים של אדם: **ואחר נדרים לנדר.**
שחם נודר מתקדקין מעשים: **ולא**
פתחין. לשום אדם נצטו אחר
נדרים לנדר משום דהוי איום גדול
שאפי' אין דעתו להפך יאמר עכשיו
שנצטו להפך ולא דהני תרתי
לן: **כאלו בנה במה.** לעבודת כוכבים:
נרישא פתחין. נחמית דנדריו של
ר' נתן דלמך כאלו בנה במה פתחין
ליה דלא הוי עונשו יסירא כל אימת
דלא עבד עלה קרבן וליכא איום כל
כך אכל בסיפא כאלו מקטיר עליה
מתחייב מיתה היינו איום יסירא: **כי**
נסיפא. דברי הכל לא פתחין: **כי**
תחדל לנדר לא יהיה כך חטא. מכלל
דאי נדר ועבד ליה איכא חטא:
כנדר רשעים. אע"פ שנודרים ומקיימין
אקדושי רשעים: **לנ רגו.** היינו כעס
נצטו לנ רגו יהיה כליון עינים:
במסיקא. כשעלה לא"י: **איפלו.**
עשו לו יליה: **בני חוואי.** יהודים
היו: **א"ל אין ופרע לי בים שחיטה.**
ונתירא לומר לו שלא עשה יפה שחם
יהרגו: **כי אפא.** עולא לקמיה דרבי
יוחנן: **אמר דלמא אחזיקי ידי עובדי**
עבירה. שאמרתי לו זיל ופרע בית
שחיטה: **א"ל יפה עשית.** שכך אמרת
ר' יוחנן. דלא דהוי ליה להחיל
בר חוואי כעס כל כך שהרג
נצטו וואיל דהוה נצטו א"ל

שנאמר ^(א) **כל פעל ה'** למענהו וגם רשע ליום רעה ולא אלא
שהתחתוניות שולמות בו שנאמר ^(א) ונתן ה' לך שם לב רגו וכליון עינים
ודאבון נפש איזהו דבר שמכלה בו העינים ומדאיב את הגוף הנפש הוי
אומר אלו התחתוניות עולא במסיקא לארעא דישאלא איתלו ליה
תרין בני חוואי בהדיה קם חד שחמיה לחבריה אמר ליה לעולא יאות
עברי אמר ליה אין ^(א) ופרע ליה בית השחיטה כי אתא לקמיה דר' יוחנן א"ל
דלמא חם ושלום אחזיקי ידי עובדי עבירה א"ל ^(א) נפשך הצלת קא תמה רבי
יוחנן מכדי כתיב ונתן ה' לך שם לב רגו בבבל כתיב א"ל ^(א) ההוא שעטא
לא

נפשך הלל. שאלמנא כן היה הורגן: קא תמה רבי יוחנן ונתן לך שם לב רגו נצטו כפיס.
מחוח כל כך להרג את חצירו: **הואל שעתא לא עבדין ירנא.** ועבר הירדן ^(א) לא נתקדם להכחש העומד ולמקלח
קדושות: ^(א) **בגובה אפו.** נחמית דכעסו: **אין אלהים כל מומסיו.** ששכיה אינה חשונה כנגדו: **שנאמר כי כעס**
כפלים ינות. אלמנא דכועס הוי כסיל: **וכסיל יפרש אולם.** אלמנא מוסיף טפשות: **לא נתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר**
יהושע. שעיקרן של שאר נביאים לא היה אלא להוכיח ישראל על עבירות שצידם ואלמנא (לא) חטאו לא הורגו למוכחה:
מפני שערכה של ארץ ישראל היא. שנספך יהושע מפורשות עיירות שצדקן ישראל והנחלות אשר נחלו וליפין אפילו לא חטאו היו לריבין
ספר יהושע: **שנאמר כי ברזח חממה רב כעס.** ברזח דברי חכמות הנביאים יש סימן לרזח כעס שהכעסו ישראל להקדוש ברזח הוא:

(א) נ"א רבא, (ב) שיעזבן
סד, (ג) יבמות קט: גיטין
מו: לקמן נט. ע"ש ר"י ס:
ע"ש, (ד) לקמן טו: ע"ש
השען, (ה) נצטו בני ר'
אבהו, (ו) לעיל ט"ז, (ז) בעי
הג"ר ר' יוסק, (ח) ונתן
מ, (ט) נ"א לך פרע,
(י) נ"א ר"א, (כ) כמלך
שיך לע"ה.

תורה אור השלם

1. מוקש אדם ליל קדש
ואחר נדרים לבקר:
משלי כ כה
2. יש בוטה במדקרות
חרב ולשון חכמים
מרפא: משלי יב יח
3. ובי תחדל לנדר לא
יקרה בך חטא:
דברים כג כג
4. שם רשעים יחדלו רגו
וקם ינחמו יגדעו ביה:
איוב ג י
5. והסר כעס מלבך
והעבר רעה מבשרך כי
תחדל לנדר לא יהיה כך
חטא: קהלת יא י
6. כל פעל ה' למענהו
וגם רשע עבד ליה רעה:
משלי טז
7. ובגדים יתהם לא
תרגיע ולא יקרה מונח
לכך רגלך ונתן לך שם
לב רגו וכליון עינים
ודאבון נפש:
דברים כח סה

הגהות הב"ח

(א) נ"א ולא פתחין נמי
בהא דשמואל דלמך
שמואל כל הנודר אע"פ
שקיימו: (ב) שם א"ל
עולא שהוא שעתא:

גליון הש"ס

נב' א"ל נפשך הצלת
קטוה דף מא ע"ב מ"ה
כל המנפץ: בהר"ן ד"ה
החוא שעתא. לא נתקדש
ובי: ע"י סטריק דף א'
ע"ב ט"ז ד"ה על כעס
ונמנח דף פנ ע"ב רש"י
ד"ה לא חללות:

מוסף רש"י

כל הבוטא. הנודר נה,
ראוי לדקדק בחרב.
למנא לא מקיים ליה,
והיית פתח, דקאמר ליה
כאלו היית יודע שאסור
לנדר ומייב מיתה אמת
עליו, כלום היית נודר,
ואמר ליה הילך לא, אלא
לשון חכמים מרפא.
שמחין לו נדרו (שד"ח)
הנודר כאילו
בנה במה. נשעת אסור
הכמות (יבמות קס: גיטין
טו): דקטוה הוא דלמך
(דברים כג) וכי תחדל
לנדר וגו' הא לא תחדל
יהיה כך חטא (יבמות טס).
והמקיימו. ולא נשאל עליו
כך (יבמות טס): כנדר
בשרים לא אמר כלום. שאין
דרכן של כשרים שנודרים
וכל שכן דלמן נשעין (נדר
טו). כנדר רשעים. כגון
שהיה כשר מונח לפניו
ואמר כנדר רשעים, משמע
דלמך כשר כשר יהא עליו
כנדר רשעים, וכיון דלמך
הכי נדר כנדר ובקרבן
ונשבועה, ואם אכלו
מחייב מיתות ובקרבן
ושבועה, דלמך של רשעים
הוא שנודרים ונשעין
והאי כי אמר כנדר רשעים
הוי כמלך דלמך הריני מור
אם אכלו היינו והרי עלי
בקרבן ושבועה שאינו כולל
(טס).